

اشور جان

محمد عرفان عرفان

اشور جان چهترارو ای مشهور ہنگو نام وا بورو شہرت ای ساز بیکو وجھین کم مگم سوز زیات بیکو وجھین نو یوکو شیر- ہیه ہنگه نغمہ شیر، زمزمه شیر وا الفاظ ہمو سوزاری ٹیپ شینی- اشور جانو ہنگو کی درونگار پھائے لاکی ریتاو بحر درونگار یوتے گوئے وا جملان کی تقطیع کوریتاو بر جمله تان بحره موزون بیتی بیس ہے وخته آزاد نظم بیتی ته غیچی گوئے وا کوره بی نشی نظم و صورت دی اختیار کوروئے- حقیقتہ اشور جان کھوار موسیقیو سفان سار قدیم صنف وا چهتراره بر علاقو رویان تخلیق اشور جانہ شامل شینی-

اشور جانو ہنگ کوس تخلیق رے بیه لُوؤ و ٹوقو سورہ بیش کا دیکو نوبونی- چهترارو علم اوچے فنو استاذان کھوار ہنگان جو لیلوٹ حصا بوڑی اسوئی کی بیتانتے 'دنی' وا 'ساوؤز' رینو بويان- چهترارو علاقائی روایتو مطابقہ چهترارو تھمامی بنگ "قفنوزو" ہنگار گانونو بیتی شینی، مگم اصطلاحی طورہ قفنوزو ہنگ کھیوتے کی رینو بويان بیت "بیرنگی" اوچے "کروئی کومورو" سار غیر "شاه مراد خان" اوچے "نورقلیو" ہنگو دی قفنوزو ہنگہ شامل کورونو بیتی شینی- چهترارو موجودہ وختو استاذان اشور جانو قفنوزو ہنگار علاوه تنہا ای مخصوص ہنگ قرار دونیان- اگر کی قفنوز تان ای غیثی موضوع وا دی چهترارو علاقائی بنگ بیکو صورتہ کھوار موسیقیہ چھور غیثی غیثی لیلوٹ ہنگ مانونو بیتی شینی- 'دنی اوچے ساؤز، قفنوزو ہنگ وا اشور جان- ہمی چھور لیلوٹ ہنگان سار علاوه سردار نظام الملک دوڑہ ہتوغو ترتیب دیرو بشاؤنان ہتوغو شادار رستم نامین موش ای مخصوص پُرسوز ہنگہ باشئے اسور وا ہے ہنگ رستمو ہنگ نامو سورہ مشہور بیتی شیر-

رحمت اکبر خان رحمتو تحقیقو مطابقہ کیا تو تکی بے رستم نامین موش تان منفرد اندازہ ای زومالو ٹیکھ نیشی تان ہے ہنگو باشیاو اوتائے، تھے روئے کار کوری سف کیڑاؤ اوتانی وا ہے باشیاک باشئے باشئے بے ہوش بیکو روئے ہپورو دوسی دُورو تین الا اوتانی- اگر کی رستمو ہنگو ای تنها ہنگ قرار دیونو بويان مگم مہ رائے بیه کی رستمو ہنگ کوئیکی اشور جانو ہنگ نومگم بیه ای بروش دهن کی بسوتے اشور جانو دُورو دُور ٹوری رین کی ہوئے کیه غلط نوبئے- اشور جانو باریه گل مراد خان حستو تحقیقہ بیه لُو شیر کی لفظ آشہ رجان تان سنسکرت زبانو "اشلوک سنجری" نامین ای ہنگ شیر کی بیس زمانو تبدیلیان سوم جوستہ بدل بیتی اشور جان غیری شیر- شیرو لی خان اسیر دی ہمو قدیم کلاسیکی ہنگ قرار دویان- شہزادہ فخر الملک فخر اشور جانو چھتراره شالیو لالانان تخلیق قرار دیتی اسور-

گل نوازخاکی تان تحقیقو مطابقہ پکھوڑ سین لشٹه "اشوب جان" نامین موشو سورو دویان وا چپاڑیو حاکم رحمت اکبر خان رحمت تان اجدادان حوالو سورہ ریان کی اشور جان ای کاڑوم "محبتو ڈاؤ اشور جان ریتائے" ہیه کاڑومار پش ظاپر بويان کی اشور جانو سفان سار اویله محبت نامین موشو ڈاؤ راردو بیرائے وا چھتراره اشور جان شالیو ملفت خان لالو سوم منسوب بیتی گویان- ملفت خان لالو اصل نام منفعت خان بپورو ت محبت خان لال جُوؤ کثورو دُورو موش وا بپورو ذکروط بابا سیر دی تان شابناما کوری اسور- ملفت خان لال تو بیریکار اچی اویله جُوؤ کثورو، اچی شاه افضل ثانیو وا پُھک موده اچه امان الملک میتارو وزیر بیہچی اسور- چھترارو لوک روایتو مطابقہ ملفت خان لال تان جنونی زندگیو شالیو شویه ای دیہہ "شوت خورا" شروع

اریرو تان ٻنگوٽے "اشرو ڙانگ" نام لاکھیکو مقصد بیه اوشوئے کی عاشق اوچے معشوق ایغومبتو اوچے غمویاده کیڑاً اشرونون سورا ڙانگ کونیان. ای آؤ بیه ڙاغا وضاحت ضروری شیر کی کیه لفظوتے اسپه ٻنون اشرو کی ریسیان یا نیویشیسیان ہموج و شور سال پروشی کھوار نیویشاك مثالو طوره محمد شکور غریب، تجمل شاه محوى وا مرزا محمد غفران 'ارشو' نیویشی اسونی. ملفت خان لالو اشرو ڙانگ یا اشرو ڙانگو کی لوڻین بویان اشرونون ہیه ڙانگو کھاڙو یلشیاري سوز اوچے گداز وا جذبات اوچے وارفتگی تان حدوده گیتی انتها اوئے تارونیان. اشور جانو سُر اوچے دهن ڙانگ وار بشاؤنان پهتوکان تیر اوچے کمانو سوره تان غمو اشرونون زخمی کوری اچی خنجر بُوان سوره نس نس کوری مُخو ڏوکولئے اشرو کوری ڙانگو شروع کرونيان. غمگین لمحاتان ذکر مختلف زائیله غیثی غیثی قطار سائزی کیاوت میدانه شکایاتان اوچے شکوان دسته پروشی گیتی تان تان اندازه یلغار کرونيان. کیاوت اظہارِ محبتو فوج میدانو سر اریره ریکو برونيه تان اميدان اوچے ارزوان دسته تان اندازه حمله کويان. ملفت خان لالو اشرو ڙانگو ہیه داستانو سین لشته ای موش شئیلی اندازه پیش کوريکو ہے موشنام دی اشوب جان مشہور ہوئے۔

اشور جانو حوالا بورویان بو رائے وا اظہارِ رایو حق ہر ایوالیوتے حاصل شیر مگم بیه آؤ سوره سف اتفاق کرونيان کی اشور جان چھترارو سفان سار پرانو ہنگ وا کاکی اویله بمو اختراع کوری اسور ہے بُخل نو کوری اسور. اشور جان آزاد نظم، نثری نظم، نظمِ معا، بحرِ طویلہ شیرا یا خور کیا؟ جنجالو درونگار نو کوری بیه حقیقتو تسلیم کوروسي کی اشورجانه سوز شیر، سر، نغمگی، دُهن وا گدازو ہر ای شیره شیرین بیتی خال بازیران. ملفت خان لال ریران کی:

مه اویلو عشرت سین خورا شیر ته چُستیو صفت بخارا شیر
 مه ڙانئے ته غونه نه بادشاه سکندر نه دی خور شہنشاہ نه دارا بیسیر
 شوم بطھانه اسراف ته نیشیکو ڙاغه بخارا بیسیر
 یک برائے دیدار ہفت ہزار روپیه کی چارہ بیسیر
 بیزیمی تان دُورو ته کرینیکو بچین البت او گیسام خور کرا گیسیر
 بخت بی اہسی نسیتام عجائب پوشیتام بو نوژان پوشیتام
 کیه مه دوستو شرانه گلاب رنگ کونیان ڙان
 شون دون اشٹوک کونیان غیچ برو ڙانگ کونیان ڙان
 کیچه گوم ته دیہی کھیو گوم ڈاق ته دیہی
 گیکو ڈق ته دیہی ته دیہو جلدان مه سارشنگ کونیان

ملفت خانو سوم جوسته بے دَورو تان ای خور شاعر موژکھوؤ تحصیلو کوشثار محمد بیگے قومو بوجام
خان نامو سوره مشهوروا بیس ملفت خانو آخری دَورو وا پورو ژاؤ مظفر خان ظفر فارسيو صاحب ديوان شاعرو
سوم ہم نشين وا بيتان ای خور ملگيري صوفى نظام الدین ژوغور دى اشورجانو ہنگه تان خيالاتان اظهارو کوري
اسورا۔ بوجام خان ریان کی :

تو جم خان کی بیراؤ

بوجام خان کی بیراؤ اوا شومئے مه ڙان اوا شوم

خاخمو ای نام گواه کی پيليليو بهکی ته جاشوم

ڏاق تان ناناراڻی! بوجم جم رويان سوم ہم نشين پوتام

گیکو ته یه وخته کی پيليليو بهکی تو مه غیچی گوس

ڏاق خوران گدیری تو کوکو ٻانيسين خاقاپيکي بوس

وخته مائی اوا موميا ٻاتام

موميا حور پوشيتام نه سے حور جنت

حور سے حور بېشتو حور سے موميو نو

یه سرحد بطنه موگئے ميلسوتے

تونگوڙي حورانان ہتے تو

بخت بي ابى نيسิตام خوش شرانه استائے

شان گازه استائے نوكوري مت سلام

خوش روان روان خوش

اے گدیری ہردي ڙانو دُشمانوتے ته کيه ارمان

يوريو وانه بغائي کهبيوت اچي کوروئے تان رُخو

ڏق گيتي بغاتام نو پوشى بغاتام مس مونو

ملفت خان اوچے بوجم خانو دورو تان ای لوٹ عالم دین صوفی نظام الدین ژوگور سیدو بابا سواتو اخوند صاحبو
خلیفه واخوش آواز قاری شوخشی اسور. پیر وفات بیکاراچی صوفی صاحب ژینده انجی باشیاو کوسیکه پرائے وا
ملفت خان اوچے بو جام خانو ېنگه ېتیتان سوم ای اشور جان نیزی ریران کی:

آسمان   نیسان   بوشئیر

شادریاپسو موژو دُردانوتے ڙان لا دُردانوتے

یه خدایو قدرت کوس مرادی تارئیر

ویرانیو انگوئے کوس خانوتے

دنیه دسته شیکه زرمه ہوسته شیکه

پھریشو   کهاکه   شیکه

آوڻے بادشاه ہوتام گه وزیر گه وزیر

دنیه بیکو ہوستار پھریشو بیکو کهاکار

ہوتام   روم   کوڑانتے منتظر

ہائے   مه   ڙان   اشور جان

تو   غم   ناکان   بمراه

مه زخمی ہردیو دلاسہ کوسان ڙان

اے گدیری ہردی قلندر سماوی

می رویانان نسہ کیه پرده کوسان

اشور جانو پروشی بیرو لوانتے لوڻیکو ای درونگار تحقیقو تقاضو کورویان وا ضرورت دی یه لؤتے شیر کی
اشور جانو غون خور دی پرانو ېنگان حوالا کوروم بیلیک.